

MỘT SỐ ĐIỂM MỚI VỀ QUY ĐỊNH THANH TOÁN KHÔNG DÙNG TIỀN MẶT

PHƯƠNGUYÊN

Ngày 15/05/2024, Chính phủ đã ban hành Nghị định 52/2024/NĐ-CP quy định về thanh toán không dùng tiền mặt (**Nghị định 52**), thay thế cho Nghị định 101/2012/NĐ-CP đã được sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định 80/2016/NĐ-CP và Điều 3, Nghị định 16/2019/NĐ-CP. Nghị định 52 có hiệu lực kể từ ngày 01/07/2024 với một số nội dung đáng chú ý như sau:

Thứ nhất, bổ sung quy định về tiền điện tử. Tại Nghị định 52, lần đầu tiên khái niệm “tiền điện tử” được ghi nhận trong một văn bản pháp lý chính thức tại Việt Nam. Nghị định 52 quy định: “*Tiền điện tử là giá trị tiền Việt Nam Đồng lưu trữ trên các phương tiện điện tử được cung ứng trên cơ sở đối ứng với số tiền được khách hàng trả trước cho ngân hàng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài, tổ chức cung ứng dịch vụ trung gian thanh toán cung ứng dịch vụ ví điện tử*”. Bên cạnh đó, tiền điện tử được lưu trữ trong 02 phương tiện lưu trữ là ví điện tử và thẻ trả trước. Trong đó, ví điện tử và thẻ trả trước được phát hành, cung ứng bởi ngân hàng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài, và tổ chức cung ứng dịch vụ trung gian thanh toán (**TGTT**) chỉ được phép cung ứng dịch vụ ví điện tử có liên kết với tài khoản thanh toán, thẻ ghi nợ của chính khách hàng. Việc cung cấp, phát hành và sử dụng ví điện tử, thẻ trả trước thực hiện theo quy định của Ngân hàng Nhà nước.

Thứ hai, sửa đổi, bổ sung các trường hợp phong tỏa tài khoản. Theo đó, tài khoản thanh toán bị phong tỏa một phần hoặc toàn bộ số dư trên tài khoản thanh toán trong các trường hợp:

- (i)** Theo thỏa thuận trước giữa chủ tài khoản thanh toán và tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán hoặc theo yêu cầu của chủ tài khoản;
- (ii)** Khi có quyết định hoặc yêu cầu bằng văn bản của cơ quan có thẩm quyền theo quy định của pháp luật;
- (iii)** Khi tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán phát hiện có nhầm lẫn, sai sót khi ghi Có nhầm vào tài khoản thanh toán của khách hàng hoặc thực hiện theo yêu cầu hoàn trả lại tiền của tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán chuyển tiền do có nhầm lẫn, sai sót so với lệnh thanh toán của bên chuyển tiền sau khi ghi Có vào tài khoản thanh toán của khách hàng. Số tiền bị phong



tỏa trên tài khoản thanh toán không được vượt quá số tiền bị nhầm lẫn, sai sót;

(iv) Khi có yêu cầu phong tỏa của một trong các chủ tài khoản thanh toán chung trừ trường hợp có thỏa thuận trước bằng văn bản giữa tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán và các chủ tài khoản thanh toán chung.

Thứ ba, sửa đổi, bổ sung điều kiện cung ứng dịch vụ TGTT. Theo đó, để được Ngân hàng nhà nước cấp Giấy phép hoạt động cung ứng dịch vụ TGTT, tổ chức khác không phải là ngân hàng thương mại hoặc chi nhánh ngân hàng nước ngoài phải đáp ứng đầy đủ và phải đảm bảo duy trì đủ một số điều kiện mới sau đây trong suốt quá trình cung ứng dịch vụ TGTT:

- (i)** Vốn điều lệ: Có vốn điều lệ thực góp hoặc được cấp tối thiểu 50 tỷ đồng đối với dịch vụ ví điện tử, dịch vụ hỗ trợ thu hộ, chi hộ và dịch vụ cổng thanh toán điện tử; 300 tỷ đồng đối với dịch vụ chuyển mạch tài chính, dịch vụ chuyển mạch tài chính quốc tế, dịch vụ bù trừ điện tử; chịu hoàn toàn trách nhiệm về tính hợp pháp của nguồn vốn đã góp hoặc vốn được cấp.
- (ii)** Nhân sự: Người đại diện theo pháp luật, Tổng Giám đốc/Giám đốc của tổ chức phải có bằng đại học trở lên về một trong các ngành kinh tế, quản trị kinh doanh, luật, công nghệ thông tin và có ít nhất 05 năm kinh nghiệm là người quản lý, người điều hành của tổ chức trong lĩnh vực tài chính, ngân hàng và không thuộc những đối tượng bị cấm theo quy định của pháp luật; phải bảo đảm luôn có ít nhất một người đại diện theo pháp luật cư trú tại Việt Nam. Phó Tổng Giám đốc/ Phó Giám đốc và các cán bộ chủ chốt thực hiện Đề án cung ứng dịch vụ TGTT (gồm Trưởng phòng (ban) hoặc tương đương và các cán bộ kỹ thuật) có bằng cao đẳng trở lên về một trong các ngành kinh tế, quản trị kinh doanh, luật, công nghệ thông tin hoặc lĩnh vực chuyên môn đảm nhiệm.
- (iii)** Kỹ thuật: Có Bản thuyết minh giải pháp kỹ thuật phục vụ cho hoạt động cung ứng dịch vụ TGTT để nghị cấp Giấy phép được cấp có thẩm quyền theo quy định tại Điều lệ của tổ chức phê duyệt nhưng bố

sung yêu cầu đáp ứng yêu cầu đảm bảo an toàn hệ thống thông tin cấp độ 3 theo quy định của pháp luật.

(iv) Tổ chức còn phải đáp ứng điều kiện riêng đối với từng dịch vụ cụ thể như: Dịch vụ ví điện tử và dịch vụ hỗ trợ thu hộ, chi hộ cho các khách hàng có tài khoản tại nhiều ngân hàng chi nhánh ngân hàng nước ngoài (Điều 22, khoản 2, điểm e); Dịch vụ chuyển mạch tài chính, dịch vụ bù trừ điện tử (Điều 22, khoản 2, điểm g); Dịch vụ chuyển mạch tài chính quốc tế (Điều 22, khoản 2, điểm h).

MỘT SỐ BÌNH LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

Có thể thấy, Nghị định 52 đã luật hóa khái niệm và bản chất pháp lý của tiền điện tử, tạo cơ sở pháp lý để phân biệt tiền điện tử với các loại tiền kỹ thuật số, tiền ảo, hoặc các phương tiện thanh toán không hợp pháp khác do các tổ chức không có thẩm quyền phát hành. Điều này thiết lập nền tảng pháp lý để quản lý và phát triển thị trường tiền điện tử, đảm bảo an toàn và minh bạch trong các giao dịch điện tử. Quy định về các trường hợp phong tỏa tài khoản sẽ giúp giảm thiểu rủi ro tranh chấp, khiếu nại hoặc việc lợi dụng phong tỏa tài khoản không đúng quy định làm ảnh hưởng đến quyền, lợi ích hợp pháp của khách hàng. Đặc biệt, việc cho phép các chủ tài khoản chung yêu cầu phong tỏa tài khoản thanh toán được xem là phù hợp với thực tiễn, đảm bảo thực hiện nghĩa vụ dân sự trong các giao dịch hợp tác kinh doanh và đồng chủ tài khoản, vốn rất phổ biến trên thị trường. Liên quan đến điều kiện để kinh doanh dịch vụ cung ứng TGTT, Nghị định 52 đưa ra các yêu cầu khắt khe hơn về vốn điều lệ, nhân sự và kỹ thuật đối với các tổ chức cung ứng dịch vụ TGTT, nhằm nâng cao chất lượng dịch vụ, đảm bảo an toàn thông tin và quản lý chặt chẽ hơn các hoạt động liên quan, từ đó tạo ra một môi trường cạnh tranh lành mạnh và minh bạch trong lĩnh vực TGTT.

Các cá nhân và tổ chức liên quan cần chủ động nắm bắt các quy định mới đồng thời cập nhật các hướng dẫn do Ngân hàng Nhà nước ban hành trong thời gian tới để đảm bảo lợi ích hợp pháp của mình. Ngoài ra, các tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán và TGTT cần rà soát và điều chỉnh hoạt động để đáp ứng các yêu cầu mới về giấy phép hoạt động theo quy định của Nghị định 52, đồng thời lưu ý các quy định chuyển tiếp tại Điều 36 Nghị định 52 để thực hiện.